

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

Pest'a

15/27

Juliu

1865

Este in fie-care luna de trei ori adcea tu 5. 15.
si 25. dupa e. v. continendu doue còle.

Pretulu pentru Austria

pe Jun.—Sept. 2 fl. —
pe Jun.—Dec. 3 fl. 50 cr.

Pentru Romania

pe Jun.—Dec. unu galbeau.

Nr.

5.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a lui Leopoldu Nr. 18.

unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

I

curso

anuale.

IOANE POPASU.

In nrulu trecut publicaramu scirea placuta, cumca Maj. Sa Imperatulu s'a induratu pré gratiosu a denumi pe arcimandritulu si protopresviteriulu de Brasiovu D. *Ioane Popasu* de episcopu gr. orientale romanu in Caransiebesiu.

Bucuri'a cu carea fu primita acesta scire de catra toti Romanii ne face sé credemu, cá n'amu fi potutu sé suprindemu mai placutu publiculu cetitoriu, decâtu cu portretulu acestui „barbatu alu doririlor.“

Câ-ci putini individi sunt in Clerulu romanescu de ambe

Ioane Popasu.

confesiunile, care sé intrunésca in sine atâté insusiri frumóse, nobile si folositoare pentru beserica si natiune, — putini se bucura de o poporalitate atâtu de mare, ca Pr. Santi'a Sa nou numitulu episcopu de Caransiebesiu.

Tactulu seu celu finu si intieptiunea-i rara i eluptara de multu stim'a toturoru Romanilor adevirati si acésta stima cresce pe di ce merge si nulu va parasí neci cand, pana ce va inaintá totu pe calea de pana acuma, pe ceea a armoniei fratiesci.

Pr. S. Sa domnulu Ioane Popasu fu na-

scutu la anulu 1809 in Brasiovu din parinti Romani, carii portara o negutiatoriá intinsa si se aflara in stare buna materiale.

Are unu frate, care e negutiatoriu si doue sorori dintre cari una fu soci'a renumitului *J. Maiorescu*, a carui portretu asisdere lu vomu publicá.

In prunci'a sa invetiá antáiu la scol'a parociale, de unde trecú in gimnasiulu greco-resariteanu, si din acesta in celu luteranu-sasescu totu in Brasiovu, unde cu succesulu celu mai inbucuratoriu a finitu gimnasiulu inferioru. Aci a ajunsu acelu momentu decidiatoriu, candu tenerulu gimnastu trebuie sê-si mesure poterile spirituali pentru ca sê véda aptu e óre, spre continuarea studiilor, séu sê-si aléga alta cariera mai amesurata poterilor, aspiratiunilor si aplecárilor sale? Fericitu de acelu teneru ce-si afla carier'a sa, pe carea numai e in stare a deveni unu membru folositoriu alu natiunei si patriei sale!

Tenerulu Ioane Popasu sentiá o ardóre, o sete nestemperata pentru sciintie, si parinti-i luminati, cu tóte câprébucurosul ar fi vediutu continuandu careri'a lor, ce promitiá fiului lor o viétia mai scutita de lipsele materiale, cunoscandu inse aplecarea si dorinti'a spre continuarea studiilor, dar' mai alesu talentulu frumosu alu diligintelui studinte, s'au invoitu a nu crutiá spese, numai ca sê póta indestuli dorinti'a nobile a fiului lor; deci lu-dusera la Sabiiu in gimnasiulu catolicu, unde numai decâtu atrase atentiunea profesorilor asupra s'a, si dotatu de la natura cu sentieminte fragede, cari prin crescerea buna a parintilor inca se mai desvalisera, a cascigatu si amórea colegilor sei, cari cu rivalitate cautau societatea-i placuta. Astufelu pretrecandu o viétia plina de suveniru placute, si neostenitu adunandu cunoscintie frumóse a absolvatu Retic'a si Poesi'a.

Ca celu ce caletoresce pe unu plaiu frumosu, la privirea scenelor romantice, incantatóre si nevedite pana cum, cu ardóre-si duplica pasii ca sê véda mai multe, totu mai multe, mai frumóse, — astufelu si tenerulu I. Popasu incantatu de frumseti'a sciintielor cu o predilectiune neintrerupta naintá pe campulu largu alu culturei, adunandu mereu florile cele mai frumóse, mai mirositóre. Neastemperulu pentru gustarea sciintielor lu-indemná a merge de la Sabiiu in liceulu din Clusiu, unde a finitu studiele filosofice.

Apoi sosindu tempulu de a-si alege o cariere de viétia, conformu instictului seu de a servi natiunei sale, câtu mai multu si-alese teologi'a,

ceea ce, luandu in consideratiune starea deplorable in carea se aflá pe acelu tempu clerulu romanu-resariteanu, a fostu o binefacere pentru beserica carea asceptá apostoli luminati, si energiosi, atátu din punctu religiosu câtu si natiunele.

In acelu tempu din teologi'a resariteana din Sabiiu se respandea fórté debile radie de lumina asupra clerului, ce trebuie sê fia „sarea pamentului si *lumin'a lumii!*“, deci grabi la Viena spre ascultarea cursului teologicu in convictulu de-acolo; apoi in an 1836. absolvandu sciintiele teologice, decoratu cu cunoscintiele cele mai frumóse rentorná in patria, si in 20-lea Martie 1837. s'a hirotonitu in Sabiiu de parocu pentru beseric'a parociale d'in loculu nascerei sale.

Clerulu si poporulu indata la inceputulu functiunei sale cunoscura in Parintele Ioane pre Alesulu besericei, zelulu si devotatiunea-i catra marirea Casei Domnului l'au aredicatu din gradulu de parocu ordinariu la protopresviteriu, astfelu abia la a doua luna dupa hirotonire fu denumitu de alu doilea protopopu alu Brasiovului, éra dupa unu intervalu de 9 luni totu in Brasiovu de protopopulu antáilea.

De aci incolo pre Parintele Ioane Popasu lu-a vediutu natiunea figurandu impreuna cu cei mai zelosi anteluptatori pentru binele bisericei, patriei si a natiunei. In tempurile cele mai critice, precum si in dílele mai suridictórie, candu numai a pofitu binele bisericei si alu natiunei zelu si talentu totudéuna intra cei alalti barbati binemeritati se vedea participandu si *bravulu protopopu de Brasiovu*, carele intru atáta poporalitate ajunse inaintea clerului si alu poporului, cá la an. 1847 dupa mórtéa fericitului Moga inca fu candidatu de Episcopu. — In an. 1864 intra felicitatiunile cele mai cordiali ale clerului intregu fu inaintatu de arcimandritu, éra in 6-lea Juliu a. e. spre bucuri'a bisericei si natiunei fu denumitu de Episcopu alu diecesei Caransebesinului. — Acésta diecesa romana, inmormentata in Episcopi'a serbéscá a Versietului, a trebuitu odata sê renvia, si inviarea-i e marétia, cá ci are in frunte pre Parintele celu mai bunu, intru care si depune speranti'a spre unu venitoriu mai stralucitu.

Ddiu Atotopotintele sê-i ajute intru multi ani a lucrá, pentru ca in tardie betranetie inca sê se bucare de fruptele ostenelelor sale!

PE TIERNULU MARIU.

(Balada.)

Der Eichwald brauset, die Wolken ziehn,
Das Mägdlein sitzt an Ufers Grün,
Es bricht sich die Welle mit Macht, mit Macht,
Und sie seufzt hinaus in die finstere Nacht,
Das Auge von Weinen getrübet.

Schiller.

„Si cea vine noaptea! . . . aseptu fara 'necetare!
„Dilectulu meu amante cu barc'a a plecatu;
„S'a dusu si nu mai vine, s'a ratecitu pe mare,
„O! Dómnne,-ai indurare de bietulu svénturatu!

„Si cerulu se negresee, si tunetulu departe
„Mugesce, vântulu bate si stinge alu meu pharu,
„Si valulu albu de spume se'naltia, se desparte,
„O! Dómnne,-ai indurare de barca si pescaru!

„E negura cumpłita, că-ei lun'a nu mai luce;
„Nu potu vedé nimica de cătu valulu spumatu,
„O! cine seie unde tempest'a lu conduce!
„O! Dómnne,-ai indurare de bietulu sventuratu!

„Prin vântulu care muge, prin sgomotulu de valuri,
„Eu par'că andu suspinulu si plânsulu lui amaru,
„Dar nu! . . . e cobeia nopții ce plana peste malari
„O! Dómnne,-ai indurare de barca si pescaru!

„O! ram'a e usióra si barc'a lui e mica,
„Dar' marea e adâncea si valu 'nfuriatu;
„Acum pôte că und'a l'afunda si lu radica.
„O! Dómnne,-ai indurare de bietulu svénturatu!

„De asiu avé in lume coróna, diamante,
„Pe tóte le-asiu depune pe sântulu têu altaru,
„Dar vai! nu amu nimica de cătu unu bietu amante
„O! Dómnne,-ai indurare de barca si pescaru!

„Ce noapte! ce dorere! ce lunga aseptare!
„Si vântulu ca si valulu totu urla ne'necetatu,
„Mi-e frigu, — elu nu mai vine, s'a ratecitu pe mare.
„O! Dómnne,-ai indurare de bietulu svénturatu!

Ea plâuse tóta noaptea umblându fără'necetare
Perduta, desperata pe tiernulu solítaru;
A duoa-dî stá mórtá cu ochii cătra mare,
Că-ei valulu n'adusese nici barca, nici pescaru!

In noptile sinistre o barca trematóre
Se légana de vânturi p'alu mării valu spumatu;
O fantasma pe tiernuri repeta plangatóre:
„O! Dómnne,-ai indurare de bietulu svénturatu!“

M. Zamfirescu.

Caderea Timisianei.

— Novela istorica —

(Urmare.)

— Sê traiésca Cenadinu ducele nostru, elu sê ne conduca pre noi! strigara magiarii unanimu, si Stefanu se bucurá de acésta alegere, că-ei doriá sê véda intru cătu pôte contá pe credinti'a vendietoriului de patria?

Cenadinu erá superbu de acésta incredere; vediendu-si dorinti'a sa realizata, nu mai cugetá la aceea, că ar trebui sê rosiesca inaintea inamicilor ai tierei sale cand elu ca romanu se face unialt'a lor, — cu deplina multiamire audiá viuetulu vijeliei ce porníá spre Timisiana, si cu fatia ardienda de bucuria se adresá catra óstea magiara.

— Multiamescu consortilor eroi! — diése Cenadinu — me simtu fericitu de a ve conduce contra unui tiranu, — sê mergemu dar', sê mergemu cu grabire spre restornarea tronului seu!

Óstea plecá condusa de ducele patrunsu de resbunare elu avea naintea ochilor nu-mai caderea lui Optumu si eliberarea *Irinei*, inse tiér'a? . . .?! . . . la acésta nu cugetá, ce-i pasá lui dacea se siertvesce o tíera pentru — o femeia?!

V.

Batali'a dela Canisi'a.

Erá cea mai frumoasa noapte de véra. Lun'a argintia maiéstosa pasá printra stele, ce schinteiau ca ochii ardiendi de bucuria, — neci unu nuoru, neci unu velu de cétia pe bolt'a ceriului, — ma éca in departare se ivesce unu nuoru usiorelu, ce la lumin'a lunei ca fumulu auritu se apropiá naltiandu-se spre ceriu.

Unu calaretu voinicu veníá de catra Tisa, — cand ajunse la pórt'a cetatei Muresiana fugariu-i aprigu cadíu storsu de poteri.

— Cine esti? strigá santinel'a de la pórt'a vediendu că strainulu vré sê intre in cetate.

— Eu sum Voinescu, feciorulu e capitanului dela Canisia, vréu intrare grabnica la Maria Sa, — conduceti-me dar' la palatulu domnescu, că-ei totu minutulu de intardiare aduce eu sine periclu pentru tíera.

Doi vigilatori lu condusera la Optumu, carele inca vigílá intr' unu cabinetu luminatu de o singura lampa.

— Ce? inamiculu se apropia? — diése Optumu cam eu nepasare — ei bine! gatítive dar' de resbelu.

— Negresîtu Maria Ta sê ne gatiu, sê se chîame inse la arme tiér'a întréga, câ-ci ungurii vinu spre Timisian'a cu o multime ca stelele pe ceriu.

— Si óre sê ne tememu daca sunt ei multi? cei ce apera patri'asi dreptulusantu alu lor sunt ajutorati si de Domnedieu; — fia dar', dati de scire tierei sê se 'narmedie, si pana se vor aduná toti din tóte partile, noi sê plecâmu cu ostasîmea ce o avemu mai in de mana.

Tenerulu cu capitanulu cetatei seretrasera.

Nu multu dupa acésta, inca in diori de demanétia se puse cetatienii si ostasii in picióre, — cornurile sunau.

Giuru in pregiuru alergara soldati cu spad'a scósa sê chîame poporulu la lupta; — astufelu din satu in satu se lati vestea despre sosirea ungurilor la Canisia, deci care numai audiá, cu armele 'n mana grabiá la lupta pentru patria si natiune.

Cete de ostasi si voluntari inarmati grabira de prin pregiuru spre a se concentrá cu armat'a din Muresian'a.

Manedi in capital'a tierei furnicá o multime de voinici insufletiti de amórea patriei, fetiele li ardeau de bucuria, si cu nerabdare acceptau pornirea la lupta, nenumerate grupe de teneri neodihniti amblau in susu si in giosu, cantandu :

Cornurile ce nu suna
Toti la lupta sê pornimu?
Toti cei bravi cu voia bana
Pre dusimanu sê-lu intâlnimu.
Si sê-i spuemu cu mandria,
Câ pamentulu ce-lu ostescu,
Nu e tíera de robia
Precum dóra ei gândescu.
Cornurile sune dara,
Toti indata sê plecâmu,
Pentru-a nóstra dulce tíera
Sangele sê ni-lu versâmu!

Dupa média-di se dadù semnalulu spre pornire, — cornurile resunau, standardele cu acuil'a romana si crucea santa fálfaiau in ventu. Ér in fruntea armatei domnitoriulu calare pe unu fugariu albu, dupa elu grabiau eroii cantandu :

Aidati frati! toti cu iubire
La otare sê grabimu,
Sê 'nturnâmu ér' cu marire
Séu in lupta sê perimu.
Lumea 'ntréga ca sê scie
Câ poporulu romanescu,
Nu-e nascutu pentru selavia
Ci spre traiulu vitegescu.
Aidati dara pentru tíera
Sangele sê ni-lu versâmu,
Noi nu scimu de vietia-amara,
Noi invingemu, séu cademu!

Ca o céta de vulturi sborá armat'a romana statatória din vre-o 5000 voinici resolvati spre mórté séu viétia.

Astufelu e romanulu, a fostu si va fi, — deschide-i numai terenu de lupta pentru viétia, cultura si natiune, si elu va atrage amiratiunea lumei civilisate.

Fara a odihni catva grabira timisianii pana cand in poterea nóptei ajunsera pe siesulu ce se estinde intra Sigidinu si Canisia pe malulu Tisei.

Aci intempinara colossulu inamicilor ce numerá 12,000 ostasi regulati.

Lupt'a neci decátu nu potea fi drépta, unu duce calculatoriu in astufelu de casu ne asceptatu, aru fi cautatu cu ori ce pretiu sê incungiure ataculu, aci inse nu erá mai multu vorba de retragere. Poporulu bravu, care-si iubesce patri'a nu cauta la numerulu inamicilor, elu scie numai aceea, câ esisinti'a tierei sale e periclitata, elu cugeta numai câ libertatea-i e amenintiata si câ e indetoratu a apera aceea din tóte poterile, si daca va cadé celu putienu *onórea tierei* sê fia salvata.

Optumu numai-decátu observá poterile neegali, dar' sperandu câ vor mai veni din alte parí intru ajutoriu, comandá atacarea.

Romanasii ca leii setosi de sange se aruncara in taber'a straina.

Toti istoricii carii amintescu acésta lupta grandiósa dícu, câ combatementulu si sunetulu armelor fura mari si cadiura multi de o parte si de alta.

Din diorile demanetiei paua diu'a la amédiu tienù acésta lupta sangerósa, finindu-se cu fug'a neregulata a inamicilor.

Romanii remasera invingatóri.

O céta mica de eroi mai remase din óstea lui Optumu, carele multiumitu de bravur'a eroilor sei, ordoná sê se intinda corturile spre a se odihni toti dupa atâte fátige ne mai avendu neci o temere de inamiculu pefugatu peste Tisa.

Cenadinu si aduná armat'a resfirata si deise a mai probá unu atacu decidiatoriu, apoi macar sê péra in lupta; putienu i mai pasá lui de vietia daca va perde si ultim'a radia de sperantia câ va intempiná pre adorat'a sa.

— Irin'a patimesce, si eu sê me retragu rusínatu?! — eschiamá Cenadinu — mai bine sê moru in lupta, decátu sê traiescu despretiuitu de lumea 'ntréga.

Elu scia prébine câ timisianii din tóte partile vor grabi la otare, deci nu erá de a se cugetá multu.

Ungurii perdura voi'a de a se mai combata cu romanii, Cenadinu inse ii imbarbatá de

nou, dicandu-li că romanulu e indatinatu a se pré increde in norocu, deci ei acum abunaséma vor fi nepregatiti spre o lupta nóua, — ataculu neasceptatu ii va surprinde astufelu, că nime nu va fi in stare de a sustiené ordinea necesarie in resbelu.

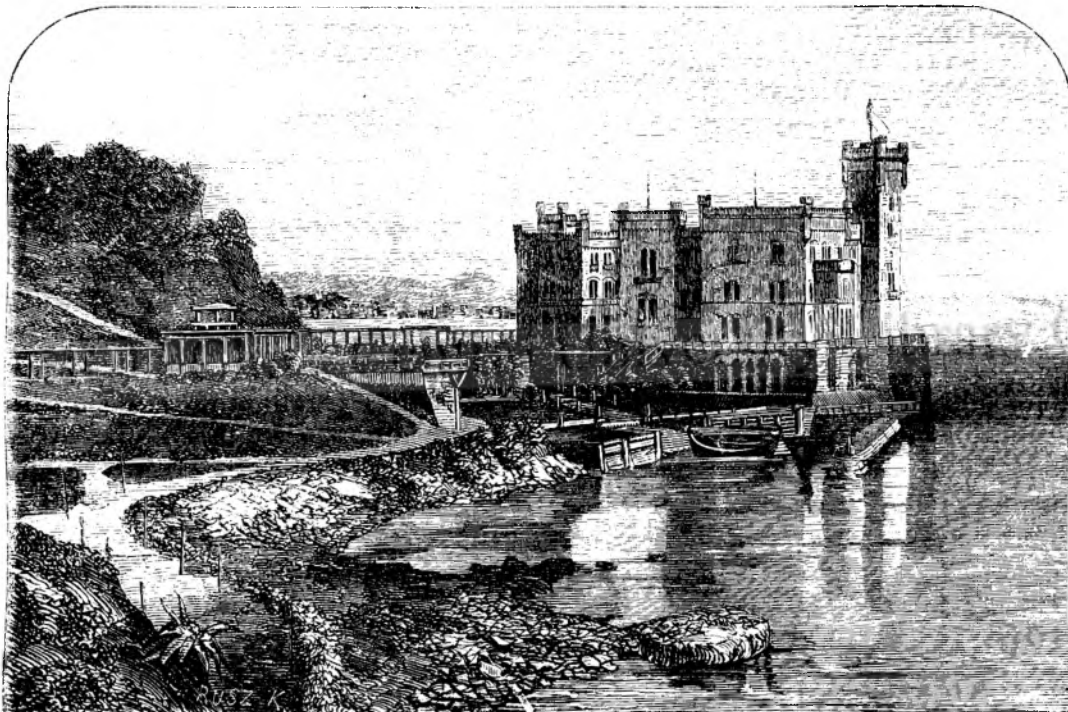
Ungurii se invoira si trecura Tisa mai in susu de Canisi'a, apoi pitulandu-se prin trestisiulu din pregiurulu Sirigului si inca in acea nópte ajunse pe campulu Nagenzu (Nâghiusulu de adi?!) unde erá Optumu cu castrele sale.

Nu am sê descriu curgerea bataliei, istori'a ni spune, că mic'a oscire a timisianilor a cadiutu pe campulu gloriosu impreuna cu ducele lor.

Acésta strigare inse nu erá grandiós'a urare de victoria a unei ostiri ce a pefugatu o crancenă armata inamica, — chiotarile lor mai multu asemenau cu crâncanirea paserilor raptóre ce cobescu asupra unei campie unde domnesce numai mórtea, unde nu vedi alta decâtu cadavre amortite.

— Acum bravule duce — dise unu magariu catra Cenadinu — sê cautâmu a prinde pre Optumu daca a scapatu, si apoi impreuna cu sor'a sa Elena sê lu ducemu Domnului regelui nostru.

— Bine, bine! că-ci Regele si mie mi dise ceva, din cari am vediutu că ar dorí sê-i ducu pre Elena frumósa, — dar' ah! iata aci e Op-

Castelulu Miramare. (vedi pagin'a 64).

Toti au cadiutu ca bravi eroi.

Sosirea tradatoriului Cenadinu asupra patriei sale cu multinea inamicilor a fostu cu multu mai grabnica, decâtu sê se fi potutu iví pe campulu bataliei toti timisianii portatori de arme.

Cenadinu nu s'a insielatu in calculatiunea sa, elu a invinsu, Optumu a cadiutu, obstacululu fericirii sale s'a delaturatu, acum calea catra adorat'a sa Irina e deschisa, potea óre fi in momentul acela fiintia mai fericita ca elu?!

Irina, frumósa Irina! sterge-ti lacrimiórele, indepartédia intristarea, că-ci te aseépta fericirea . . . eliberatoriulu teu vine . . . !

Óstea inamica cu bucuria selbateca strigà: „urá sê traiésca Cenadinu!“

tumu! eschiamá Cenadinu privindu cadavrele — elu a cadiutu, apoi daca nu-lu potemu duce viu, sê-i tramitemu capulu!

Abea dise acésta, cãtiva calãi i si taiara capulu.

Pe langa Optumu mai erau câteva cadavre, pe fetiele amortite inca straluciá ardórea pentru libertate, dintra acestia mai multu atrase atentiunea ungurilor unu tenerelu, care si mortu erá de frumusetie rari.

Cenadinu inca se duse sê véda acea frumusetia, cum priví indata pasi inderetru si eschiamá:

— Stimati acestu cadavru, că-ci e corpulu Elenei sororei lui Optum! (Finea va urmá.)

Julianu Grozescu.

Analisea limbei romane

de D. A. Bruce-Whyte.

(Urmare.)

4) Sosiramu la cea d'in urma d'in aceste teorie osebite, care e deodata cea mai plausibile, cea mai ingeniosa si cea mai bine spriginita. Mai multi autori francesci, uimiti de asemenarea ce e intre dialectele romane, si convinsi că e cu nepotintia a o splică prin coniepturile precedente, crediura a fi descoperitu deslegarea acestei probleme, atātu de lungu tempu contestate, intr' unu tipu care odeniora esistase in a loru propria tiera. Ei vediura in evulu mediu redicandu-se treptatu intr' o provincia de la amedia-di a Franciei o limba carei-a i dèdera eschisivu numele de limba romana, limba compusa preste totu d'in radecine latine, si carea ajunse, dupa parerea loru, intr' o epoca nedeterminata, unu atare gradu de stabilitate si deplinetate cātu mai cātu intrech limb'a clàsica insa-si. Acestu fenomenu se presupune a se fi intemplat in epoc'a celei mai grose nesciintie, — se dice mai de parte că acesta limba s'ar fi formatu deplinu mai nainte de seclulu trubaduriloru, si că au servitu de modelu limbei italianesci, ispanice si toturoru celoru lalte limbe romane. In seclulu trecutulu mai multi scriitori si istorici neosteniti in cercetările loru si cunoscatore a dialectelor vechie si moderne d'in Provence, sustienura aceste opiniuni, cari apoi le adunà intr' unu sistemu completu, D. Raynouard, componendu si *gramatic'a limbei romane* d'in Provence. Ivindu-se acestu opu s'armecà prin nouitatea sa pre toti cei ce nu cunoscea pre scriitorii de mai nainte. Ingeniosulu autoru, indiestratu cu agerime a mintii destulu de mare pentru a cuprinde tota cestiunea cu o singura privire si ajutatulu prin cercetările invetiatariloru cari cunoscea d'in temeiul limbele moderne a le Europei de la a media-di si de la apusu, publicà in urma unu altu volume in care adunà cu zelu neobositu documintele cele mai vechie ale acestoru limbe.

E de prisosu a insirà tote argumintele dlui Raynouard, prin cari staruesce a dovedi că limb'a romana d'in Provence, limb'a Troubaduriloru, ar fi servitu de modelu toturoru celoru lalte limbe sorori, amintimulu numai că dupa parerea dsale, acea limba nu numai că ar fi impartesitu tote Europei latine unu modelu de analogia deplinita, ci că prin ingeniose menuntielări a vocabulariului latinu, corumpendu unele cuvinte si chimbându altele, adaugandu séu

ciuntandu silabe si litere, etc. ar fi datu veciniloru sêi ba chiaru si provinciiloru celoru mai indepartate intrega substanti'a dialectelor sale. Acesta ipotese, luata intru tota rigorea sa, ar face a se presupune că mai nainte de ivirea acestui fenomenu atātu de straordenariu, Romanii (d'in Dacia) Grisonii, Italianii, Ispanii si Portugaliu n'au avutu limba. Spre a dovedi cātu de putienu dreptu are limb'a provinciale (Provence) la insusitătile si efeptele ce i se atribuirea atātu de liberalu, ajunge-va sè urmarimulu, dice D. Bruce-Whyte, d'in pasu in pasu gramatic'a ei, reducandu cuvintele la radecinele loru si aretandu isvorulu celoru mai multe d'in aceste inventiuni pretinse.

Autorulu incepe cu „*articululu*“, care nu e inventiune a limbei Trubaduriloru d'in Provence, ci o parte a cuventării usitata in dialectele vechie Italie. Invetiatarulu *Lanzi* au citatu exemple scose chiaru d'in tablele eugubine, prin cari se dovedesce esistinti'a articolului in limb'a etrusca, si inca asiediatu dupa nume asiè precum se intrebuintieza pana asta-di in limb'a romanesca. Se gasesce si la vechii poeti latini asemenea intrebuintiare a pronumelui *ille*, precum in „*Amfitrionulu*“ lui Plautu : „*Ille ego similis est mihi.*“ D'in acestu-a si alte mai multe asemene exemple a le numitului poetu se vede că pronumele implinesce functiunile articolului. Cu tote aceste se recunosce că intrebuintiarea articolului in limb'a latina e rara si de se gasesce la scriitorii clàsici, nu e decātu o imprumutare d'in dialectele poporali. Au esistatu inse fără indoielea in aceste dialecte, de unde au trecutulu la limbele romane, pentru că se gasesce in limb'a romanesca (care neci decātu nu l'au potutu imprumutà d'in roman'a de Provence) apoi in epitafiele de pre tempulu Romaniloru vechi si in actele notariloru d'in evulu mediu, cu multu dara mai nainte de ce se au observatu in limb'a rom. d'in Provence.

Asiè, in Roma, la Sa. Cecil'ia : „*Madona Juvana uxor di Ceelio della Sidia.*“ Asèmene intr'o donatiune d'in a. 793, prin care Sasi-mundu diaconulu dà nesce pamenturi episcopului de Luc'a, se gasescu cuvintele urmatòrie : „*Similiter et portionem meam de monasterio sti Andreae, et portionem meam di monasterio to Sancti Quirici in loco la Terraria.*“ (Antiq. med. aev. diss. LXV. p. 412.) Dupa aceste si asèmene exemple mai pote fi vre o indoielea despre esistinti'a articolului in dialectele romane? Intrebuintiarea lui e vechia si nu s'au intrudusu d'in roman'a Franciei in limbele sorori, ci tote l'au de la o limba mama comune,

careia inse n'au fostu cea latina, precum se va vedé mai la vale.

De aici, autorulu, spre a combate pre D. Raynouard, trece la „*nume*“. — Avemu sê observâmu că dovedile ce le aduce autoriulu spre acestu scopu, inservescu totadata a demustrá marea asemenare a dialecteloru *romane* între sine.

Partea opului D. Raynouard unde d'insulu aréta cea mai tare credintia intru ipotesea sa e aceea unde vorbesce despre form'a substantive-loru acestoru dialecte cari cea mai mare parte se finescu in *a*. Dupa ce derege o lista de atari nume, eschiamă cu triumfu : „Eca fâra indoieia unu fenomenu gramaticale forte insemnatu : ar ajunge a dovedi nu numai comunitatea orîginei ci inea si esistinti'a unui tipu comune intermediariu care au modificatu atâtu limb'a latina, câtu si celelalte dialecte, prin operatiuni a caroru intiparintia si deplina unitate se cunosce inea.“ — D. Bruce-Whyte admite prim'a parte a propusetiunii acestei-a dar nu si a dou'a. Cuvintele latine cari se gasescu in list'a lui Raynouard se terminau d'intru inceputu in *a* si trecura astfelu la posteritate. Cele lalte, esite d'in osebite isvore, adoptara. cu putiena esceptiune acesta vocale finale mai nainte de — sêu indata dupa desbinarea imperatiei romane, sêu pote că o primira d'in latinetatea evului de mediulocu, de unde se stracorara in osebitele dialecte romane. In ambe cásurile, asta operatiune s'au intemplatu mai nainte de esistinti'a tipului presupusu (limb'a rom. d'in Prov.). — Noi in asta privintia trêcemu si mai de parte decâtu D. Bruce-Whyte, asemnandu orîgine cu multu vechia finalei *a*. Cu câtu limbele sunt mai vechie, cu atâtu-a osebiea flesiuniloru femeesci si barbatesci e mai apiata; nemica nu o dovedesce mai invederatu decâtu aplecarea, ce nu ni o potemu splicá, care facea pre ómenii primitivi a presupune unu sexu pentru tote fiintiele chiaru si cele neinsufletite. Invetiatulu némtiu D. Grimm inchiaia de aici că femeile au trebuitu sê eserceze in creatiunea limbeloru o actiune osebita de a barbatiloru. Vieti'a esteriore a femeiloru, pre care civilisatiunea nostra tinde a le apropiá de ce in ce mai multu de a barbatiloru, fusese intru inceputu cu totulu despartita si o reuniune de femei erá forte osebita in privinti'a inticlesuale de o reuniune de barbati. In dilele nostre, pronumele si verbulu ne avendu in prim'a persona, d'in cele mai multe limbe, neci o urma de genu, limb'a femeiloru nu se osebesce gramaticalmente de a barbatiloru decâtu prin genulu adieptiveloru si a participieloru cari le

intrebuintieza ele vorbindu despre sine inse-si. Intru inceputu inse osebiea au trebuitu sê fie mai mare, (precum acest'a se vede inea intr' unele tiere a le Africe). Pentru că barbatii, vorbindu câtra femei sê se fie crediutu obligati a intrebuintiá flesiuni particulari, trebue ca femeile sê fie avutu anumite flesiuni in usulu loru. Acum, daca femeile intrebuintiá intru inceputu anumite flesiuni preferindu-le altoru-a, si fêcera ca cei ce vorbiá câtra ele inea sê intrebuintieze aceste flesiuni, ast'a s'au intemplatu pentru că acele erá mai conformi dátineloru de pronunciare a femeiloru si sentieminteloru ce se nascea d'in vederile loru. Astfelu in dramele indiane barbatii vorbescu *Sanscrit*, éra femeile *prâkrit*. Daca *a* si *i* sunt vocalile caracteristice a genului femeescu in tota limbele acest'a e fâra indoieia pentru că vocalile aceste sunt mai bine acomodate decâtu sînetele virili *o* si *u* organului femeescu. Unu comentatoriu indianu splicandu vers. 10 d'in cartea III a lui *Manu*, unde se poruncesce a se da femeiloru nume dragalasié, dulci, recumenda in parte a se face asié ca acele nume se cuprinda multi „*a*“. — Deci terminatiunea *a* pentru genulu femeescu e mai vechia decâtu o presupune D. Bruce-Whyte. Sê ne întorcemu acum la elu. D'insulu scote câte-va cuvinte d'in list'a numeloru Dlui Raynouard, incercandu a le reduce la radecinele loru si a aretá candu capetara ele acea terminatiune in *a*, neavendu trebuintia a recurge la limb'a r. d'in Prov. ca la isvoru; a nume :

BATALHA, ital. *battaglia*, ispan. *batalla*, portug. *batalha*, rom. *batalia*. Daca D. Raynouard ar fi consultatu pre Adamantiu Martiriu unulu d'in gramaticii cari concúrsera la „Tratatulu lui Casiodoru a supr'a ortografiei“ ar fi vediutu, díce D. Bruce-Whyte, că acestu cuventu se intrebuintiá de poporu in acesta epoca : „*Bat* in uno tantum repperi nomine generis neutri pluraliter enunciato, id est *battualia* quae vulgo *battalia* dicuntur.“ (Cassiodori orthographia, c. V. p. 978.)

SEDMANA. Pentru ce a splicá originea cuventului : *settimana*, *sedmana*, *semana*, pentru ce a ni presentá unu tipu intermediariu, candu Isidoru d'in Sevilla ne informeza că pre tempulu sêu cuventulu *septimana* erá intrebuintiatu in locu de *hebdomada*.“ (Etymol. l. V. c. 32.) *septimana* s'au pastratu in limb'a romana d'in Dacia.

CAVALERIA. Nu se pote admite că ital. *cavalleria*, isp. *caballeria*, rom. *calaria* (-ime) ar fi derivate d'in limb'a rom. d'in Provence, sêu că s'ar fi nascutu in evulu mediu. Se scie că odinora *caballus* erá intrebuintiatu de poporu in

Italia, precum si in provincie, in intielesu de „equus“ si dicerile „*caballus carentarius, dorsarius, sagmarius (sarcinarius)*“ erá dese. Cum sê ne indoimu d'ar cà s'ar fi disu si *caballaria* in locu de „*equaria*“ séu „*jumentaria*“? Radecin'a e in limb'a irlandica vechia *cabal* séu *capal*, in limb'a celtica (welsch, gâlic'a vechia) *ceffyl*.

CAMISA, *camisia*, (*comesia*) se dateza, dîce autorulu nostru, celu putienu d'in secl. IV. — St. Ieronimu ni spune cà ostasii romani portá unu vestmentu interiore numitu *camisia* (Epist. ad Fabriolam. Isidoru si Paulu Diáconulu asêmene. In fine in pretios'a *Carta planaria*, de sub domnirea lui Iustinianu, pastrata la bibliotec'a reg. de Paris, se gasesce : *Camisia* tramosirica inocco.“ In limb'a rom. d'in Dacia e mai vechia intrebuintiarea acestui cuventu, decâtu cum observeza D. Bruce-Whyte, prin urmare si in cele lalte limbe sorori; — de altmintrea se gasesce in limb'a arab. *chamison* doveda despre vechimea cuventului.

(Va urmá.)

Alesandru Romanu.

Castelulu Miramare.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 61.)

Nu departe de Triest, pe o stanca in marginea marei se 'naltia pomposulu castelu Miramare, areditatu de archiducele, acum imperatulu din Mexico Ferdinandu Masimilianu, caruia se póte atribui atátu creatiunea cladirei, câtu si a parcului din giurulu ei. Precum ni arata ilustratiunea, acêsta cetatiuia frumósa, cu turnurile-i bizare, se 'naltia superbu pe stanc'a incinsa de valulu marei. Depe terasulu fatiatei privirea asupra marei adriatice e grandiosu - incantatória. Castelulu e claditu, pe trei etagiuri, stilulu e bizarr, cam ca alu maurilor. Frumseti'a acestui castelu atátu din afara, câtu si din launtru e renunita in tóta Europa, si pare cá imperatului alu Mexicului a remasu neuitata, deórece mai decurendu s'a auditu câ Majestatea Sa vre sê zidésca in golfulu Mexicului unu nou Miramare.

Columb'a.

(Romanu de *Alesandru Dumas*.)

(Urmare.)

Si eu vedu tote aceste astfelu, incátu daca m'asiu aflá candva in giurulu acela, asiu dîce : Éca colinele ardietóre, éca muntii acoperiti de neua, éca riurelele argintie, éca riurile spumatóre, éca grenadele, éca rósele de lauru, si éca mirtele! aice si aice!

Eu vedu inea prin murulu gradinei locuinti'a ta de eremitu, invalita de jasmine si vitic de struguri; te vedu si pe tine in alb'a ta chiliutia ingenunchiandu inaintea frumósei tale cruci, rogandu-te lui Ddieu pentru tine si deosebitu pentru mine.

Spune-mi care e acelu rege a carui portretu e in chili'a ta, acelu rege pentru care porti o stina particulara? ca si eu sê am portretulu acestui rege, ca sê am si eu ca tine cu o religiune mai multa.

Apoi mi-ar placé sê te vedu si pe tine. . . Oh! numai cu ochii mei spirituali; fi liniscitu. Mi-ai spusu câ pentru tine trecutul nu mai esiste si sê nu te mai intreb decátu despre presinte si despre vinitoriu.

Sê lasâmu dara trecutul spre a se nimici si spune-mi de câti ani esci, sê scéu din ce trasure sê-mi compunu o fatia ce sémenea cu a ta; spune-mi de cand esci in acêsta cremitate, spune-mi cand ai de cugetu a dîce unu remasu bunu definitivu lumei?

Mi-ar placé sê scéu si acea ce distantia e intre noi. E posibilu óre a calculá acea?

Mi-pari atátu de bunu, incátu nu me temu a te ingreună; mi-pari atátu de intieptu, in câtu nu me temu a-ti cere imposibilulu.

Acuma cugetu la acea câ ce va contiené respunsulu teu si daca lu-voiu primí, voiu cugetá la ceea ce contienè.

Du-te placut'a mea columba, du-te si vina inde-retru câtu mai curendu!

XI.

15. maiu, trei óre precisu dupa prandiu.

Vedi, dandu eu ocupatiune spiritului teu, mi-sucese a causá distractiune pentru unu minutu si ánimiei tale.

Cu sufletulu trebue sê tratezi ca si cu trupulu; fá ca morbosulu sê uite spre unu minutu câ patimesce si unu minutu nu va suferi.

Voiesci sê-ti vorbescu despre mine, voiesci a cercá daca in omulu fisicu si morale, vîu si necunoscutu este ceva din celu mortu pe care l'ai iubit; fia, asculta.

Fui nascutu in Fontainebleau in 1. maiu 1607; prin urmare dara acuma sum de treidieci ani si patradieci dîle.

Sum naltu, brunetu; am ochi vñeti, fatia pâ-lida si frunte innalta.

Me retrasei din lume la 17. ianuariu 1633 si facui promisiune, câ daca sortea mea nu se va stramutá, me voiu sacrá lui Ddieu peste cinci ani dupa retragearea mea.

Me retrasei din lume in urm'a unei grandióse catastrofe politice, — in care sangerara coi mai buni amici ai mei; din caus'a unei crancene doreri personali, sub cari ánim'a mea se franse.

Portretulu care se afla in chiliuti'a mea si pentru

care portu o veneratiune de totu particularia e alu regelui Henricu IV.

Mai voiesci sê scii distanti'a dintre noi : peste câte-va minute vor fi trei ore; voi da epistol'a acêsta precisu la trei ore anunțatôrei nôstre si o voiu tramite de locu.

Columbele sbóra intr'o óra cincisprediece siese sprediece mile; ceea ce avui ocaziune a studia intre anumite impregiurâri, cand me folosii de serviciulu lor; insemna-ti ór'a in care vei primí epistol'a acêsta si calculéza!

Nu-mi raspunde decâtu numai peste doue trei dîle; folosesc-te de acestu tempu spre ati zidi chimere séu realitâti, dupa acea sermana eremita scrie tôte pe hartia ce se intempla in sufletulu teu si tramite-mi cu-prinsulu recercârii si rezultatulu visurilor tale.

Ddieu remana cu noi!

XII.

15. maiu, doue ore dupa primirea epistolei tale.

Asculta! asculta! Nu peste doue, negi peste trei dîle, ci de locu acuma trebue sê-ti respundu.

O! Domne, ce idea nebuna cuprinse spiritulu meu, anim'a mea si sufletulu meu! Daca acela pe carele l'am iubitu n'ar fi moritu! Daca ai fi tu acela pe care lu-iubescu, lu-chiâmu, lu-cereu, carele in fie-care nôpte se ivesce inaintea mea!

Fusesi nascutu in 1. maiu 1607 : elu asisdere! Esci naltu : elu asisdere. Esci brunetu : elu asisdere. Ai ochi vêneci, fatia palida, frunte innalta : elu asisdere!

Afara de aceste ti-mai aduci a minte de cuvintele acele cari mi le-ai scrisu odata intr'o alta epistola si cari au remasu nesterse in memori'a mea : Ai caditu prin diferitele graduri a le marimei omenesci; nu te-ai infioratu de ventulu palosiului care taiá capete in giurulu teu; tu prin caderea ta ai perduto mai unu regatu.

Nu sciu daca tote aceste se potu aplicá la tine, dar tôte aceste, Dómne! Domne! se potu aplicá forte bine la elu.

In chiliut'a ta se afla portretulu unui rege pentru care nutresci stima si amóre. Acestu portretu e alu regelui Henricu IV. Si elu, elu, erá fiulu regelui Henricu IV.

Daca tu nu esci Antoniu de Bourbon, contele de Moret, despre care sê dice cá a moritu in batal'a de la Castelnaudary, cine esci?

Raspunde-mi! pe numele ceriului te rogu, raspunde-mi!

XIII.

16. maiu la reversarea diorilor.

Daca tu nu esci Isabela de Lautrec, pe carea o crediui nefidela, cine esci?

Eu sum Antoniu de Bourbon, contele de Moret, despre care crediura cá fu ucisu in batal'a de la Castelnaudary si care traiesce inca, nu prin indurarea ei prin resbunarea lui Ddieu.

Oh! daca lucrurile stau asia, precum eu me temu cá stau, atuncie vai de noi amendo!

Columb'a rateci asta nôpte, séu ostenindu-se, fu silita a se odihni.

Ea sosi numai la cele dantâie radie ale sorelui.

XIV.

16. maiu, demanét'a la siepte ore.

Asia e, asia e, asia e, nenorocosule, eu sum Isabela de Lautrec.

Me crediui nefidela, pe mine! Cum? de ce? din ce cauza? Cá me mai aperu, me acusu.

Scii cá columb'a n'are lipsa decâtu numai de doue ore spre a sborá de la tine la mine si de la mine la tine? prin urmare scii si acea, cá noi nu suntemu decâtu numai de cincisprediece mile unulu de altulu?

Sê vedemu cum te-am insielatu? cum te-am tradatu? Spune, spune!

Du-te columba, tu porti viet'a mea!

XV.

16. maiu, 11 ore.

Ochii mei, anim'a mea, sufletulu meu tote sê me fi 'nsielatu odata?

Nu Isabela de Lautrec a fostu acca, pe carea o vediui intrandu in beserie'a cea catredale de Venetia la 5 januariu 1633?

N'a fostu ore imbracata in vestminte de mirésa? si acela carele margea langa dens'a in vestminte de mire n'a fostu vicontele Emanuilu de Pontis?

Séu tote aceste n'a fostu decâtu ilusiunea spiritulu reu?

Neci o dubitare, neci o nedeterminatiune, neci unu respunsu de diumetate.

Tacere séu proba!

XVI.

16. maiu, 3 ore dupa praudiu.

Proba, fia! mi-va fi usioru ati da.

Tote câte ai vediutu ti-s'au parutu adeverate, dar tote acele n'au fostu adeverate.

Dar ca sê-ti demustru acesta, trebue sê-ti povestescu multe; cu atátu mai bine! cá-ci columb'a nostra e ostenita si are lipsa de repausu.

Ea avù lipsa mai de patru ore, in locu de doue, spre a revini.

Voiu petrece cu scriere o parte a noptii.

(Va urmá.)

Substernutu indreitu de lampa.

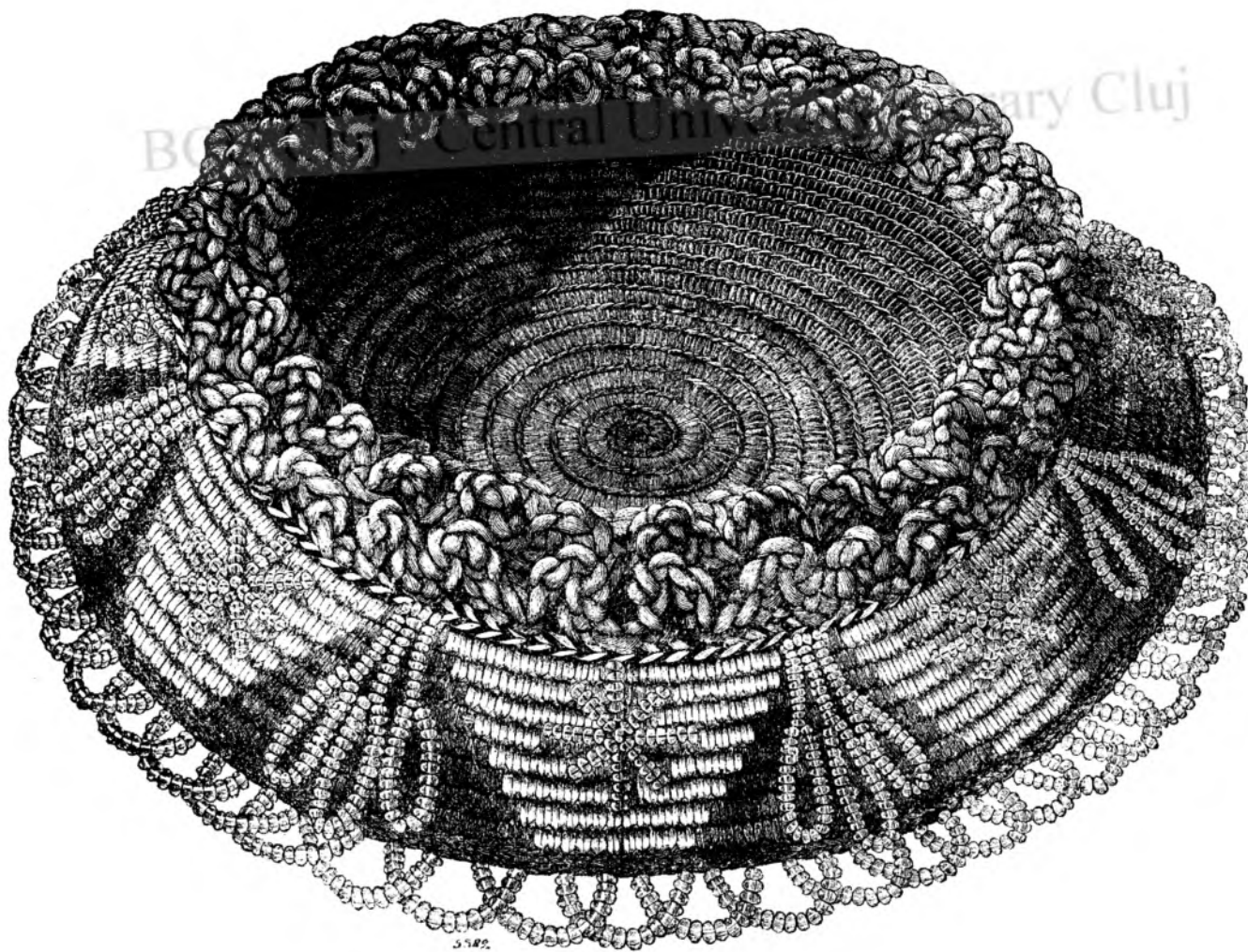
Materialul : 2 loti de bumbacu de zefir in colórea rosei, cateva matringe (legature) de bumbacu de zefiru albu, cateva fire negre totu din acestu soi; margele de cristalu tare; tortu de impletitu de finetia mediuloce; o acu-indrea comuna si alta de Iemnu Nru 4.

Figur'a aici adusa e facuta din bumbacu de zefiru in colorea rosei si din bumbacu de zefiru albu; — consta din doue parti : fundu si margini.

La fundu, — a caruia plete latiuite meruntu au sê fie incolacite in form'a conchei, — intrebuintâmu tortu de impletitu, pe care indreindu din bumbacu rosu 12—14 ochi, 'lu imbinâmu in forma de inelu in giurulu

caruia apoi impletimu cu indreau'a atat'a câtu pottesco marimea lampei pentru care lu-destinâmu. La figur'a presenta in urmatoarele 18 intorseture, care vinu' inpreunate cu partea cea mai de margine a ochiului din fiecare intorsetura antecedenta, legâmu la fiecare cu atâta ochi mai multi câtu sunt de lipsa ea rotundinea formanda sê devina neteda. Cu finea intorseturei a 19 figur'a are in diametru 19 cent.

Acu fiindu gat'a periferi'a fundului, taiâmu tortulu de impletitu si dupa ce-lu inodâmu facemu inca trei impletituri de bumbacu in giuru cu acuireau'a in-

Substernutu indreitu de lampa.

multiendă asiderea ochii la ficcare intorsetura atât a câtu poftesce netedîmea rotundîmei. Cu intorsetur'a a treia fundulu e gata de totu, care in figur'a aci presentata are in diametru 24 de cent.

Marginile cari asiderea au sê aiba form'a scoifei, inca le facemu din bumbacu rosii si tortu de impletitu; si anume formâmu pe tortu cu oculu unditiatu atâția ochi de bumbacu câti intorsetur'a cea mai de margine a fundului — modelulu representatu are 240. — Adausulu 'lu inbinâmu in forma rotunda, si de intorsetur'a antâia indreimu acusi 20 de ochi din bumbacu rosii, si 10 din albu, acusi din contra pana in capetu. Figur'a cestionata, aratandû apriatu schimbârile ce se facu in nrulu ochiloru albi si rosii, face superfiua tîta esplicarea mai departe, dar totusi mai insemnâmu atâta câ ochii intorsetureloru trebne legati cu totulu de ochii intorseturei antecedente, si câ latiuimu fara sê inmultîmu ori imputînâmu ochii. Incheierea o face o intorsetura latiuita menuntu totudeauna cu unu ochiu albu si altulu rosii; si doue intorseture facute cu acuindeau'a din bumbacu rosii.

Ornamentulu in forma de frisura, ce acopere cele doue intorseture de acuindea se gatesce din bumbacu rosii cu aculu uuditiatu de lemnu Nru 4. in armatoriulu modu.

Indreimu unu adausu lungu de 160 cent. formandû in ficcare ochiu a adausulu unu beleiu care ca ochiu remane pe indrea intogma ca la cosotur'a numita de Tunis. Acesta intorsetura o lucrâmu indaraptu asia câ formâmu 3 ochi transparenti, si numai la a 4-a deschiâmu ochiulu antâia a intorseturei. Acestu ornamentu apoi 'lu asiediâmu deasupra celoru doue intorseture facute cu acuindeau'a din bumbacu.

Candû acum e gat'a intorsetur'a cea mai de margine, impreunâmu fundulu cu marginile prin unu latiu menuntu, dupa ce numai de catu aplicâmu margelele de cristalu dupa cum arata figur'a. In figur'a pesenta beleiturile de margele la partea de de sapru a marginei sunt cosute cu atia alba, era cele de asupra marginei cu atia nêgra pentru ca sê se pîta observâ mai bine.

Ce e nou ?

* * * (*Din Roma*) primîranu pentru fîia nostra ilustratiuni fîrte interesante, intre altele : Etern'a cetate de catra puntele stricatu, beserie'a lui San' Petru, totu acea din lăintru, Capitoliulu, piati'a popului, cetatea si puntea angerului, beserie'a santului Ioanu palatulu si scala santa, resiedinti'a Papei, templulu lui Claudiu, fîrulu romanu celu vechiu, piati'a spanica si beserie'a Santei Treimi, piati'a columnei cu column'a lui Antoniu, beserie'a Santei Maria, beserie'a lui Isusu, piati'a navona, beserie'a Santului Pavelu, totu acea din lăintru, fantu'a Trevi, arculu triumfale a lui Tita, scaldele lui Titu, circus maximus, arculu lui Janus, column'a lui Traianu, ruinele marelui templu alu pacei, beserie'a Santului Ioanu Florentinulu, beserie'a S. Constantia candva templulu lui Bachus, palatulu celui d'antâiu imperatu romanu, maretiulu arcu triumfale a lui Constantinu celu mare, stanc'a de Trapeia, mormentulu lui Augustu, ruinele mausoleulu lui Augustu, basilic'a santei Cruci in Ierusalimu, palatulu de auru a lui Nero, monumentulu Ceciliei Metella, selaldele lui Agrippa, catacumbele, beserie'a S. Andreiu de la vale,

ruinele templeler sîrelui si a lunei, portulu Ripetta, palatulu Borghese, mormentulu lui Hadrianu, arculu triumfale a lui Septimu Severu, piramid'a lui Cestiu, ruinele templului Vestelor, insul'a Tiberiu cu templele lui, Joe Aesculap si Faunu, templulu lui Romulu, ruinele templului Minervei, templulu sîrelui, teatrulu lui Marcelu, scaldele lui Diocletianu, templulu lui Saturnu, Tivoli cu templulu Sibilei si pesterea lui Neptunu, mormentulu Horiatilor si alu Curiatilor si c. l. aceste tîte vor esî in fîia nîstra de cumva onaratulu publicu ni va acordâ concursulu recerutu. Xilografarea acestor ilustratiuni va constâ 600—700 de fl. pentr' acca rogâmu pe onoratiu cetitori ai nostri ca sê recomande fîia nîstra in cerculu cunoscutilor lor, ca astfelu sê potemu realisâ dorinti'a nîstra : a da onoratuulu publicu o fîia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni, care sê pota emulâ si cu foile straine.

* * * (*Escel. Sa d L. V. Popu*) presiedintele tribunululu supremu pentru Ardealu deschise siedintiele acelu tribunulu in 15. Jul. cu o cuventare latina.

* * * (*Dimisiunare.*) Maj. Sa Imperatulu s'a induratu prê gratîosu, a dimisiunâ pe generalulu contele Mauritiu Pálffy din postulu de locutieninte reg. alu Ungariei.

* * * (*Denumiri.*) Maj. S. imperatulu prin resolutiune prê inalta din 18 Jul. s'a induratu prê gratîosu a numi pe Esc. S. d. Paulu Sennyei de Tavernicu alu Ungariei. — Era la tribunalulu supr. alu Ardealulu sunt numiti, Secretari : Pipoșiu, bar. Fillenbaum si Benedek, — directoru alu oficii ajut. Baka, — adjuncti Lemeni si Hartmann, — cancelisti : Pintea, Moga, Horváth si Rössler.

* * * (*Comitetulu Asociatiunei transilvane*) tienû siedinti'a sa lunaria in 4 juliu c. n. in care presiedintele presentâ conspectulu despre starea casei Asociatiuni, din care se vede câ Asociatiunea are in proprietatea sa 21,525 fl. 90¹/₂ cr. apoi se cetî scrisîrea Asociatiunei din Aradu in privinti'a unificârii ortografiei romane si se decise ca la viitîrea adunare generale sê se propuna si sê se recomande cu tota caldur'a desbaterca modalitâtii in privinti'a ajungerei acelu scopu de mare importantia; dupa aceste la proiectulu unor membri din Brasiovu in privinti'a compunerei unu dictionariu in cele trei limbê ale patriei, precum si compunerea altui dictionariu etimologicu se decise a publicâ o provocare catra toti literatii romani spre a ajutâ Asociatiunea cu operatele lor, provocarea asta o publicâmu mai la vale in rubric'a „literatura si arte“ — bibliotecariulu se insarcinâ cu cumperarea unor carti si in fine se reportâ despre sumele intrate la fîndulu asoci. de la siedinti'a trecuta.

* * * (*Anticitate interesanta.*) Dunarea scadiendu s'a gasitu in dreptulu piciorulu puntii lui Traianu o pîtra cam de 60 oca, pe care stâ expresivu scobitu unu capu de zimbru intre doue capete de lei; petr'a acîsta — precum „Trompet'a“ ni spune — s'a transportatu si espusu in gradin'a publica.

* * * (*Domnitoriulu Romaniei*) a caletoritu in dîlele trecute p'aice catra Viena.

* * * (*Biografi'a unui Romanu mare.*) Unu renumitu publicistu alu nostru ne suprîmse chiar in momentulu presiute cu pretiu't'a-i promisiune d'a ni tramite biografii'a nemeritoriulu *Georgiu Lazaru*. Monumentulu acestui barbatu e gata de doue luni in Avrigu si se facû pe specele contelui Scarlatu H. Roseti.

De la Reuniunea femeilor romane.

Intru intielesulu §-ului 4 alu statuteloru Reuniunii femeilor romane membra activa a Reuniunii pôte fi oricare dama va numerá pe fiacare anu celu mai putienu 1 fl. v. a. la fondulu Reuniunii, si cu atátu mai virtosu acelea carési voru capitalisa acea tacsá depunendu la casa odata pentru totudeauna o suma corespondietóre dupa care sê se póta trage venitu siguru analogu tacsai ce numera. In anii d'antái ai infintiárii acestei Reuniuni au numeratu la fondulu ei cate unu capitalu din care se trage venitu anualu siguru si curatu, intre altii si altele urmatorii domni, archipastori si dómne :

1850. Zoe J. Juga in Brasiovu Mon. Conv. fi 100, Staná C. Belgasoglu Brasiovu 100, Sofia Br. Lad. de Wohlgemuth, Sabiiu 50, Zoe St. Stoica, Bucuresci 40, Maria vid. Steriu, Brasiovu 20, Maria Ioanu Branu, capitanitia, Sabiiu 20 fl.

1851. Baronés'a G. Sina, Viena m. c. fl. 1000, Episcopulu Vas. Erdeli, Oradea-Mare 100, Ana Rudolfu Orgidanu, Brasiovu 100, Const. Bicu, Brasiovu 46 40 cr., Episcopulu Alecs. St. Siulutiu, Blasiu 40, Archimandritulu Patriciu Popescu, Banatu 40, Ecaterina Popoviciu, Lugosiu 21, Carolina G. Dumoviciu, Viena 20, Todoritia Balanu, Bucuresci 20 fl.

1852. Const. Hormuzache de la mai multe cocone care n'au voitu a se numi (298 H) m. c. fl. 1390 66 cr., Episcopulu Andreiu Br. de Siagma, Sabiiu 290, Juliana Mocioni de Foen 260, Marele Aga Eudociu Hormuzache, Cernauti 100, Raluca J. S. Gerasimu, Bucuresci 60, Gubernatorulu Principe Carolu de Schwarzenberg, Sabiiu 50, Capitulu gr. cat. in Oradea-Mare 50 fl.

1853. Cocón'a Elisa Ge. Sturdza n. Hormuzache de la mai multe cocóne care n'au voitu a se numi (290 H) m. c. fl. 1353 30 cr., Baronés'a Ifigenia S. Sina in Viena 140 57 cr.

1854. *Majestatea Sa Elisabetha Imperates'a Austriei* (in 8. juniu) m. c. fl. 750, Preotés'a Maria V. Tincu, Versietiu 30, Nicolae Nagi, parocu in Viena 30, Georgie Vasileviciu, Giula in Ungaria 28.

1855. Ecaterina G. Joanu, Brasiovu m. c. fl. 222, Maria Gavriilu Munteanu, Brasiovu, testati 50, Episcopulu Aradului gr. res. Procopie Ivacicoviciu din sum'a adunata de fi 222.27 $\frac{1}{2}$ cr., 50 fl., Constantinu Udrea, Lugosiu 20 fl.

1857. Constantinu Hormuzache (60 H) 270 fl.

1860. Archimandritulu Patriciu Popescu v. aust. fl. 120, Maria D. Nicolau, Brasiovu testati 50, Barbara vid. Crisianu 42 fl.

1861. Episcopulu Vas. Erdeli 100 fl.

1863. Iancu Archimandrescu, Brasiovu testati 200 fl.

1864. Elena Vas. L. Popu escel., Sabiiu 20 fl.

1865. Cristina Romanu capitanitia, Codlea testati 20 fl.

Pre langa acestea sune au intratu in anii trecuti de la mai multe comune romanesci, precum din Alba Julia, Zlatna, Bistra, Unedóra, Hatiegu, Orastia, Blasiu, S. Regenu, Boitia, Riusioru, Resinariu s. a. s. a.

sume de la câte 40 fl. pana la câte 200 fl. m. c., éra din Bucovina venira totu prin staruintiele ilustrei familii Hormuzache numai in a 1851 m. c. fl. 1419. — Numai prin asemene caldura si devotamentu fondulu Reuniunii ajunse in stare de a cresce precum a crescutu, éra administratiunea leale ii asigura si ii va asigura existintia si prosperarea lui.

Ni place a crede cá in dílele nóstre inca se voru aflá dame iubítóre de omenime si pline de o ambitiuone nobila pentru stim'a secului propriu, care daruite de la Ddieu si cu stare materiale mai insemnata, voidu totu odata a scapa si de incomoditatea de a ingriji pe fiacare anu pentru numerarea tacsai de membre, nu voru lipsi a capitalisa tacsá cata numerá pana acum. Deci se face stimatelor membre din Brasiovu si districtu cunoscutu, cá list'a ce se tramite spre inseriere are doua rubrice, una pentru tacsá anuale, éra alta pentru capitalulu tacsai, pentrucá asié sê si póta alege fiacare membra pre care rubrica va voi; se presupuue, ca membrele din afara voru binevoi a compune pentru sinesi totu asemenea lista. — Brasiovu, $\frac{19}{7}$ juliu 1865.

In numele Comiteturului Reuniunii femeilor romane prin

Anastasia Dalcu m. p., presied.

Efrosina J. G. Joán m. p.,
Cassieritia.

Deslegarea gâciturii numerice din nrulu 3 :

Deslegare buna primiramu de la domu'a Amalia Andronu Galbinescu, domnisior'a Elena Grozescu, domnii Ivantie Spatanu, Giorgiu Onciu, Ioane Corhanu, Giorgiu Lorintiu, Dionisiu Cadariu.

Ca unu resunetu la acesta ni s'a tramisu urmatórea :

Gâcitura numerica.

1. 2. 4. Fostu-au toti câti s'au nascutu,
- 5—11. Multi in asta s'au facutu, —
3. 8. 14. Acum curendu a trecutu,
15. 16. 17. Cand adi nópte a batutu.
12. 13. 6. 7. Vei gasi la tota cas'a,
5. 4. 11. 8. 11. De vei cercá ori cum asta.
- V. 9. 11. 5. 6. 11. Buna tota de-ti va fi,
8. 11. 9. 12. Aci candva vei vini.
- 1—17. Unu suspinu amaru, doiosu,
Pentr' unu poetu animosu!

J. C.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

S'a tiparitu in Pest'a 1865. prin Alesandru Koesi (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczi si Koesi.) Piatu'a de pesci Nr. 9.

Cu esemplare complete mai potomu inca sierbi din inceputa.